



Vides pārraudzības valsts birojs

Rūpniecības iela 23, Rīga, LV-1045, tālr. 67321173, fakss 67321049, e-pasts vpvb@vpvb.gov.lv, www.vpvb.gov.lv

Rīgā

14.04.2020

Atzinums Nr. 4-03/8

Par Mērsraga novada attīstības programmas 2019.–2025. gadam Vides pārskatu

Mērsraga novada pašvaldība 2020. gada 11. martā Vides pārraudzības valsts birojā (turpmāk – Birojs) ir iesniegusi Mērsaraga novada attīstības programmas 2019.–2025. gadam (turpmāk – Attīstības programma) stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (turpmāk – SIVN) vides pārskatu (turpmāk – Vides pārskats). SIVN veica un Vides pārskata projektu sagatavoja SIA “*CitizenVoice*” (turpmāk – Izstrādātāja).

Likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” (turpmāk – Novērtējuma likums) 23. pieci *prim* panta sestā daļa noteic, ka Birojs sniedz atzinumu par Vides pārskatu, ņemot vērā Vides pārskata atbilstību normatīvo aktu prasībām un izraudzītā risinājuma pamatojumu, kā arī nosaka termiņus, kādos izstrādātājs pēc plānošanas dokumenta apstiprināšanas iesniedz kompetentajai institūcijai ziņojumu par plānošanas dokumenta īstenošanas tiešu vai netiešu ietekmi uz vidi, arī Vides pārskatā neparedzētu ietekmi. Turpat noteikts, ka gadījumā, ja izraudzītais risinājums nav pietiekami pamatots, Birojs atzinumā norāda iebildumus, kas ņemami vērā, lemjot par plānošanas dokumentu apstiprināšanu.

Šis Biroja atzinums par Vides pārskata projektu sagatavots atbilstoši Novērtējuma likuma 23. pieci *prim* panta sestās daļas prasībām, vērtējot izraudzītā risinājuma pamatojumu un tā ietekmes uz cilvēku veselību un vidi būtiskumu, un tajā ietverti iebildumi, kas ņemami vērā, lemjot par plānošanas dokumentu apstiprināšanu.

I. Vides pārskatā ietvertā informācija un izraudzītā risinājuma pamatojums:

Attīstības programmas Vides pārskats atbilstoši Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr.157 “*Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums*” IV nodaļas “*Vides pārskatā iekļaujamā informācija*” (turpmāk – Noteikumi Nr. 157) 8. punktā noteiktajam ietver šādu informāciju:

1. Plānošanas dokumenta galvenie mērķi un risinājumi

- 1.1. Vides pārskatā ietverta informācija par Attīstības programmas un to ietekmes novērtēšanas mērķiem, ar Attīstības programmas īstenošanu saistītajiem risinājumiem, kā arī vides problēmām un ietekmes aspektiem, kas ar šādu risinājumu īstenošanu varētu būt saistīti.
- 1.2. Saskaņā ar Attīstības programmu tā izstrādāta, lai apzinātu un novērtētu novada rīcībā esošos resursus un piedāvātu skaidru redzējumu un risinājumus to efektīvākai izmantošanai, noteiktu

novada attīstības prioritātes, mērķtiecīgi plānotu rīcības un investīcijas un kalpotu par pamatu Mērsraga novada pašvaldības budžeta plānošanai, sekmētu investīciju piesaisti novadam, nodrošinātu ilgtspējīgu novada attīstību un veidotu sadarbību ar sociālajiem partneriem un citām pašvaldībām, kā arī sekmētu Mērsraga novada atpazīstamību. Attīstības programmas vidēja termiņa prioritātes un rīcības virzieni ir izstrādāti, ņemot vērā Mērsraga novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā (turpmāk – Attīstības stratēģija) noteiktos ilgtermiņa attīstības stratēģiskos mērķus. Mērsraga novada Attīstības programma ir izstrādāta, izmantojot integrētu pieeju: ievērojot telpisko, tematisko un laika dimensiju. Attīstības programma sastāv no divām daļām: 1) Pašreizējās situācijas un SVID analīze un 2) Stratēģiskā daļa un rīcības plāns:

- 1.2.1. Pašreizējās situācijas analīze ietver Mērsraga novadā esošo resursu, novada un apkārtnes teritorijas attīstības tendenču raksturojumu un analīzi;
 - 1.2.2. SVID analīze norāda uz Mērsraga novada stiprajām un vājajām pusēm, kā arī novada iespējām un draudiem;
 - 1.2.3. Stratēģiskajā daļā ir noteikta stratēģisko mērķu, prioritāšu un rīcību virzienu struktūra;
 - 1.2.4. Plānošanas dokumenta Stratēģiskajā daļā ir ietverta: 1) Attīstības programmas īstenošanas un uzraudzības kārtība, 2) Pārskats par sabiedrības līdzdalību un iesaisti Attīstības programmas izstrādē un 3) Analīze par rīcības plāna atbilstību novada finansiālajām iespējām;
 - 1.2.5. Rīcības plānā tiek ietverts Investīciju plāns.
- 1.3. Attīstības programmas saturam nav vērtētas alternatīvas, Vides pārskatā apskatīta tikai *nulles* alternatīva, t.i., situācija, ja Attīstības programma netiek izstrādāta.
- 1.4. Saistībā ar plānotajiem attīstības virzieniem un mērķiem Birojs konstatē:
- 1.4.1. Saskaņā ar Novērtējuma likuma 1. panta 7. punktu un Noteikumu Nr. 157 8.7. punktu Vides pārskatā identificē, apraksta un izvērtē plānošanas dokumentu un iespējamo alternatīvu ietekmi uz vidi, ņemot vērā plānošanas dokumentu izstrādes mērķus un teritoriju, kura varētu tikt ietekmēta. Dažādu risinājumu novērtēšanas mērķis ir izvēlēties un pamatot piemērotāko risinājumu;
 - 1.4.2. Vides pārskatā šobrīd kā vienīgā Attīstības programmas alternatīva apskatīta *nulles* alternatīva, kad Attīstības programma netiek izstrādāta, kā rezultātā tiktu kavēta saimnieciskā darbība un infrastruktūras attīstība novadā, kā arī tiktu kavēta novada ekonomiskā attīstība un sociālo problēmu risināšana, kas novestu pie nepārdomātas un haotiskas būvniecības, apdraudētu dabas teritorijas un būtiski ietekmētu novada infrastruktūras attīstību. Pēc būtības šāda pieeja atbilst Noteikumu Nr. 157 8.3. punkta prasībai novērtēt esošo vides stāvokli un tā attīstību, ja plānošanas dokuments netiek īstenots, nevis plānošanas alternatīvas novērtējums, kādu paredz Novērtējuma likuma 1. panta 7. punkts. Minētā iemesla dēļ Mērsraga novada pašvaldība pietiekamā mērā neizmanto iespējas, ko plānošanas dokumentu izstrādes procesā sniedz SIVN, salīdzinot un no vides viedokļa apsverot investīciju paredzēšanu vienam vai otram rīcības virzienam. Attīstības programma satur jau salīdzinoši detalizētu investīciju plānu, pašvaldības budžeta ietvarā paredzot arī katrā rīcības virzienā plānotā projekta/projektu provizoriskās izmaksas. Nav šaubu, ka investīciju plāns balstās izsvērumā, kam piešķirt prioritāti (sadalot finansējumu), ņemot vērā dažādās nepieciešamības un faktiskās iespējas. Tieši šis lēmumu pieņemšanas process arī nozīmē alternatīvo risinājumu vērtēšanu, un Vides pārskatā bija nepieciešams to atspoguļot, kā papildus vērtēšanas kritēriju izmantojot vides apsvērumus (t.i. arī caur vides prizmu pārbaudot un pamatojot izvēlēto risinājumu). Tomēr Vides pārskatā nav veikts šāds salīdzinājumu, kā rezultātā Vides pārskats satur ietekmes vērtējumu tikai jau pieņemtiem lēmumiem, nepamatojot izvēlēto risinājumu.

1.4.3. Vides pārskatā nepieciešams atspoguļot vērtētās alternatīvas, kādas ar Attīstības programmu tās izstrādes procesā (piemēram, darba grupās) tikušas vērtētas, nosakot novada attīstības prioritātes vai izskatot dažāda veida risinājumus novada teritorijā esošo resursu efektīvākai izmantošanai (pamatojot Attīstības programmā iekļautā gala risinājuma izvēli).

2. Esošais vides stāvoklis, jo īpaši teritorijās, kuras plānošanas dokuments var būtiski ietekmēt, iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots

2.1. Vides pārskats izstrādāts, ņemot vērā Izstrādātājam pieejamo un papildus noskaidroto informāciju par novada dabas apstākļiem un vides kvalitāti. Secināms, ka izmantota informācija, kas apkopota jau esošajā teritorijas plānojumā, kā arī izmantoti Mērsraga novada pašvaldības sniegtie dati, VSIA “*Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs*” (turpmāk – LVĢMC), Valsts vides dienesta Ventspils reģionālās vides pārvaldes (turpmāk – Ventspils RVP), Dabas aizsardzības pārvaldes (turpmāk – DAP) u.c. institūciju rīcībā esošā informācija.

2.2. Vides pārskatā ietverts plānošanas dokumenta teritorijas vispārīgs raksturojums, iekļauta informācija par vides aspektiem un apkopojums par teritorijas dabas vērtībām.

2.3. Rezumējoši, – galvenajos ietekmes aspektos – secināms, ka:

2.3.1. Mērsraga novads atrodas Rīgas jūras līča rietumu piekrastē. Novads robežojas ar Engures, Rojas, Talsu un Tukuma novadiem. Novada teritorijā atrodas četri ciemi: Mērsrags, Upesgrīva, Ķipati un Alkšņi;

2.3.2. Jūras krasta garums ir aptuveni 15 kilometri, kas ir nozīmīgs Mērsraga novada dabas resurss. Būtiskākais ģeomorfoloģiskais process Mērsraga novadā ir jūras krastu noskalošana, īpaši pie Upesgrīvas, kur krasta erozijas ātrums pakāpeniski pieaug;

2.3.3. No kopējās Mērsraga novada teritorijas lauksaimniecībā izmantojamā zeme aizņem salīdzinoši nelielu platību ~ 7,3 %, no tām lielāko īpatsvaru sastāda ganības. Zemais lauksaimniecībā izmantojamās zemes īpatsvars skaidrojams ar to, ka piejūras līdzenuma augsnēm ir zema auglība;

2.3.4. Mežsaimniecības zeme aizņem ~ 62,2 % no novada kopējās teritorijas, kas ir vairāk kā vidēji Latvijā, no tiem lielākais mežu īpatsniēks (68,2%) ir AS “*Latvijas valsts meži*”;

2.3.5. Ūdeņi aizņem ~ 21% no novada teritorijas. Novadā atrodas Engures ezers, kam raksturīga ļoti liela bioloģiskā daudzveidība, tostarp ezerā ir augsts ligzdojošo un migrējošo putnu skaits. Engures ezeru un jūru savieno Mērsraga kanāls, pie kura ietekas jūrā izveidota Mērsraga osta;

2.3.6. Mērsraga novadā ir izveidota viena oficiāla peldvieta – Mērsraga pludmale. Saskaņā ar Veselības inspekcijas datiem Mērsraga novadā peldvietas ūdens kvalitāte ir noteikta kā *izcila*;

2.3.7. Novadā neatrodas valsts nozīmes derīgo izrakteņu atradnes. Novada teritorijā atrodas daļa no Engures ezera sapropeļa iegulām, taču tās netiek izmantotas;

2.3.8. Engures ezera aizsardzībai izveidots dabas parks “*Engures ezers*”, kas ir īpaši aizsargājamā dabas teritorija (*Natura 2000* teritorija). Novadam piegulošajā jūras teritorijā atrodas aizsargājamā jūras teritorija “*Rīgas jūras līča rietumu piekraste*” (*Natura 2000* teritorija). Abām iepriekš minētajām īpaši aizsargājamām dabas teritorijām (turpmāk – ĪADT) ir izstrādāti individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi. Novadā atrodas 19 mikroliegumi, aizsargājamie biotopi un 31 dižkoks. Iepriekš minētajās teritorijās ir noteikti saimnieciskās darbības ierobežojumi. Novada teritorijā esošo ĪADT pārvaldību nodrošina DAP Pierīgas reģionālā administrācija, kas atrodas Jūrmalā, Ķemeros;

- 2.3.9. Nozīmīgākie stacionārie gaisa piesārņojuma avoti novadā ir Mērsraga ostas uzņēmumi, t. sk. Koksnes šķeldas pārkrautuve, katlu mājas un degvielas uzpildes stacijas. Mobilie gaisa piesārņojuma avoti novadā ir autotransports un jūras transports, bet zemā satiksmes intensitāte nerada būtisku piesārņojumu;
- 2.3.10. Mērsraga novadā nav piesārņotu vietu, taču ir piecas potenciāli piesārņotās vietas: Mērsraga ostas iekšējais kanāls, SIA “UG transports” Zvejnieku ielā 5a, bijušā kolhoza degvielas uzpildes stacija (turpmāk – DUS) Lielā ielā 58, SIA “MC Benzīntanks” DUS Lielā ielā 81 un bijusī sadzīves atkritumu izgāztuve “Aizsilnieki”;
- 2.3.11. Centralizēta ūdensapgāde sistēma ir izveidota Mērsragā, neiekļaujot visu Mērsraga ciemu. Tomēr centralizētā ūdensapgādes sistēma aptver vairāk nekā pusi novada iedzīvotāju, jo Mērsraga novadā iedzīvotāji koncentrēti vienā apdzīvotā centrā – Mērsraga ciemā. Patērētā ūdens apjomam Mērsragā ir sezonāls raksturs, bet ūdens patēriņš pakāpeniski pieaug. Pašreizējā dzeramā ūdens sagatavošanas sistēma izbūvēta 2007. gadā, tehniskais stāvoklis vērtējams kā apmierinošs. SIA “Mērsraga ūdens” pārziņā ir divi urbumi, kuru tehniskais stāvoklis vērtējams kā apmierinošs;
- 2.3.12. Centralizēta notekūdeņu savākšanas sistēma ir izveidota Mērsragā un to apsaimnieko SIA “Mērsraga Ūdens”. Esošo kanalizācijas tīklu stāvoklis ir labs, tomēr notekūdeņu savākšanas sistēmas apjoms Mērsragā uzskatāms par nepietiekamu, jo tas aptver tikai 29% novada māsaimniecību. Upesgrīvā nav centralizētas notekūdeņu savākšanas sistēmas. Notekūdeņu attīrīšanas iekārta (turpmāk – NAI) Mērsragā nodrošina tikai vāju attīrīšanas pakāpi, kas piejūras ciemam ar labu tūrisma attīstības potenciālu uzskatāma par nepietiekami labu situāciju;
- 2.3.13. Atkritumu apsaimniekošanu visā novadā veic SIA “Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība “Piejūra””. Mērsraga ciemā atrodas septiņi atkritumu šķirošanas laukumi un visā novadā izvietoti atkritumu šķirošanas punkti. Sadzīves atkritumi tiek izvesti un šķiroti vairākās to šķirošanas stacijās (ārpus novada teritorijas): Jūrmalā, Tukumā, Kandavā, Rojā un poligonā “Janvāri”. Novadā nav pietiekami attīstīta bīstamo atkritumu savākšanas sistēma;
- 2.3.14. Mērsraga novads kopā ar Dundagas, Talsu un Rojas novadiem darbojas Talsu sadarbības teritorijas civilās aizsardzības komisijā. Saskaņā ar Valsts civilās aizsardzības plānu Mērsraga novadā identificēts viens paaugstinātas bīstamības objekts: DUS “MC”;
- 2.3.15. Neizstrādājot Attīstības programmu, tiktu kavēta Mērsraga novada ilgtspējīga attīstība, kas rezultātā varētu novest pie nelietderīgas pieejamo resursu izmantošanas. Palielināts ūdens piesārņojums veicinātu virszemes ūdeņu eutrofikāciju, kā rezultātā samazinātos to bioloģiskā daudzveidība un pieaugtu risks cilvēku saslimstībai ar infekcijas slimībām. Vienlaicīgi nereglamentēta zemes gabalu sadalīšana, apbūve, kā arī atkritumu deponēšana apdraud putnu migrāciju un degradē kultūrainavu kopumā. Ja plānošanas dokuments netiktu īstenots, tiktu negatīvi ietekmēta novada iedzīvotāju dzīves vide, kuras uzlabošanu paredz Attīstības programma.
- 2.4. Saistībā ar esošās situācijas un esošā vides stāvokļa aprakstu un novērtējumu Birojs konstatē:
- 2.4.1. Vides pārskatā esošā vides stāvokļa apraksts vairākos aspektos nav pietiekošs, tostarp attiecībā uz vairākām jomām, kuras saistāmas tieši ar Attīstības programmā paredzēto darbību īstenošanu (piemēram, Rīcības virzienā R2.1. Mērsraga ciema ūdensapgādes un notekūdeņu sistēmas paplašināšanai/modernizācijai, NAI uzlabošanai, nodrošinot labāku notekūdeņu attīrīšanas pakāpi). Vides pārskatā nav sniegta pietiekosa informācija par novadā esošo NAI un sadzīves notekūdeņu attīrīšanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām, proti, vai piesārņojošo vielu koncentrācijas notekūdeņos nepārsniedz BSP₅, ŪSP u.c. rādītāju limitējošo koncentrāciju un atbilst Ministru

kabineta 2002. gada 22. janvāra noteikumu Nr. 34 “*Noteikumi par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī*” noteiktajiem robežlielumiem. Vides pārskatā ir norādīts, ka jūrā nenonāk neattīrīti notekūdeņi no Mērsraga novada teritorijas, tai pat laikā atzīmējot, ka NAI “*Mērsragā nodrošina tikai vāju attīrīšanas pakāpi, kas piejūras ciemam ar labu tūrisma attīstības potenciālu uzskatāma par nepietiekami labu situāciju*”. Savukārt aizsargājamās jūras teritorijai “*Rīgas jūras līča rietumu piekraste*” (Piekrastes ūdensobjektam D) un Rīgas līča piekrastei Mērsraga pagastā ir konstatēts *slikts* ekoloģiskais stāvoklis¹. Birojs vērs uzmanību tam, ka minētajā ūdensobjektā notiek novada NAI attīrīto notekūdeņu izplūde;

2.4.2. Atbilstoši Ministru kabineta 2002. gada 13. decembra noteikumiem Nr. 118 “*Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti*” Engures ezers ir karpveidīgo zivju ūdeņi, kam ir konstatēti robežlielumu pārsniegumi, tostarp robežlielumu pārsniegumi pH un NH₃ rādītājos. Savukārt Mērsraga kanālā būtiskas morfoloģiskās izmaiņas ir radījusi Mērsraga osta darbība². Tā kā Engures ezeru un jūru savieno Mērsraga kanāls, pie kura ietekas jūrā izveidota Mērsraga osta, bet vēja ietekmē no jūras tiek radīti aplūduma draudi Mērsraga kanālā, tad ostas darbības rezultātā radušais piesārņojums var pasliktināt ekoloģisko stāvokli arī Engures ezerā. Tādējādi Biroja ieskatā Vides pārskatā būtu lietderīgi sniegt atbilstošus datus esošā vides stāvokļa aprakstā gan par piesārņojošo vielu koncentrāciju notekūdeņos kontekstā ar plānotajiem risinājumiem notekūdeņu apsaimniekošanas uzlabošanā, gan arī plānoto jaunu uzņēmumu piesaisti ostas teritorijā (plānotais Attīstības programmas rīcības virziens R.2.1.), ņemot vērā arī to, ka iepriekš minētās ietekmētās teritorijas: aizsargājamās jūras teritorija “*Rīgas jūras līča rietumu piekraste*” un dabas parks “*Engures ezers*” ir *Natura 2000* teritorijas;

2.4.3. Vides pārskatā nav norādīts ne nodoto sadzīves atkritumu, ne arī nodoto bīstamo atkritumu daudzums, tādējādi nav iespējams novērtēt, vai atkritumu daudzumam novada teritorijā ir tendence pieaugt, vai gluži pretēji – samazināties, ņemot vērā iespēju iedzīvotājiem nodot sašķirotos atkritumu. Šādu datu ieguve ir iespējama atbilstoši LVGMC publiski pieejamai informācijai par radīto sadzīves un bīstamo atkritumu daudzumu. Vienlaicīgi Vides pārskatā ir norādīts uz sezonālo raksturu, kas, iespējams, rada problēmas ar atkritumu apsaimniekošanu;

2.4.4. Vides pārskatā sniegta informācija par novadā esošo oficiālo peldvietu Mērsraga pludmalī, kur: “*saskaņā ar Veselības inspekcijas datiem Mērsraga novadā peldvietas ūdens kvalitāte ir noteikta kā izcila*”. Tomēr Birojs konstatē, ka atbilstoši Veselības inspekcijas operatīvā novērtējuma datiem 2018. gada peldsezonā jūnija sākumā aizliegums peldēties augsta mikrobioloģiskā piesārņojuma dēļ bija noteikts arī Mērsraga peldvietā (pie bākas) Mērsraga novadā³. Birojs atzīmē, ka pašvaldībai oficiālo peldvietu uzturēšanai ir saistoši Ministru kabineta 2017. gada 28. novembra noteikumi Nr. 692 “*Peldvietas izveidošanas, uzturēšanas un ūdens kvalitātes pārvaldības kārtība*”, tostarp arī 60. punktā noteiktais nosacījums: *peldvietas apsaimniekotājs pēc piesārņojuma cēloņu likvidēšanas veic nepieciešamos pasākumus peldvietas ūdens attīrīšanai no piesārņojuma, kas ir attiecināms uz peldvietas ūdens attīrīšanu, ja tas ir piesārņots ar atkritumiem*.

3. Ar plānošanas dokumentu saistītās vides problēmas, tā īstenošanas ietekmes uz vidi novērtējums un izvēlēta risinājuma pamatojums

3.1. Vides pārskata apakšnodaļa, kurā definējamas ar plānošanas dokumentu saistītās vides problēmas (5. nodaļa), ietver uzskaitījumu jomām, kurām plānošanas procesā ir jāpievērš

¹ Ventas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāns 2016. – 2021. gadam

² Ventas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāns 2016. – 2021. gadam

³ http://www.vi.gov.lv/uploads/files/2018%20%20gada_peldvietu_p%C4%81rskats.pdf

īpaša uzmanība, kā galvenās ir atzīmētas šādas jomas: infrastruktūras projektu realizācija, labiekārtošanas projektu realizācija un plānotās aktivitātes Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes krastu kāpu aizsargjoslā. Vides pārskatā atzīmēts, ka pašreiz nav iespējams izvērtēt plānotās apbūves un citas saimnieciskās darbības ietekmi uz vidi, jo pašreizējā plānošanas stadijā nav pieejama pietiekoši detalizēta informācija.

3.2. Vides problēmu un ietekmju vērtējums sniegts par tālāk norādītiem konkrētiem (Attīstības programmā iekļautajiem) risinājumiem, par kuriem **Birojs (kur nepieciešams) sniedz sekojošas piebildes:**

3.2.1. Birojs savus argumentus saistībā ar alternatīvo risinājumu izvērtējumu un izvēlēto risinājuma pamatojumu jau ir sniedzis šī atzinuma sadaļas "*Attīstības programmas galvenie mērķi un risinājumi*" 1.4. punktā ar apakšpunktiem.

3.2.2. Vides pārskatā norādīts, ka centralizēta notekūdeņu savākšanas sistēma ir izveidota tikai Mērsragā un notekūdeņu savākšanas sistēmas apjoms Mērsragā uzskatāms par nepietiekamu, jo tas aptver tikai 29% novada mājsaimniecību. Lai arī Vides pārskatā norādīts, ka NAI izbūvētas 2007. gadā un esošo kanalizācijas tīklu stāvoklis ir labs, tomēr NAI *Mērsragā nodrošina tikai vāju attīrīšanas pakāpi, kas piejūras ciemam ar labu tūrisma attīstības potenciālu uzskatāma par nepietiekami labu situāciju*. Tādējādi, izvērtējot Vides pārskatu, Birojs secina, ka Vides pārskatā nepietiekami izvērtēts vides risks (ņemot vērā plānoto Mērsraga ostas attīstību) novada saimnieciskās darbības rezultātā ietekmēto ūdensobjektu ūdens kvalitātes nodrošināšanā, tostarp *Natura 2000* teritoriju dabas parka "*Engures ezerā*" un aizsargājamās jūras teritorijas "*Rīgas līča rietumu piekraste*" laba ekoloģiskā stāvokļa nodrošināšanā.

3.2.3. Vides pārskatā ir norādīts uz iespējamo ietekmi uz ekosistēmām, veicot saimniecisko darbību, kam Izstrādātājas vērtējumā var būt tieša ietekme uz vidi, kā arī ietekmi no dzīvojamās apbūves teritorijām, izveidojot infrastruktūras objektus, kam var būt pastāvīga ietekme. Tomēr Vides pārskatā turpmākajā sadaļā (8. nodaļā) netiek sniegti atbilstoši risinājumi, lai novērstu vai samazinātu iespējamās ietekmes uz vidi, izvēloties optimālākos risinājumus, tādējādi Vides pārskata 8. nodaļa būtu jāpapildina ar atbilstošu vērtējumu.

3.2.4. Biroja ieskatā Vides pārskats pašlaik nepietiekami novērtē tādas Attīstības programmas darbības, kam var būt ietekme uz bioloģisko daudzveidību un jutīgām vides teritorijām, piemēram, aktivitāte R.2.3., kas paredz auto stāvlaukumu izbūvi pie jūras. Novērtēts, ka šāda rīcība radīs drošu, pieejamu un sakārtotu vidi, tomēr Vides pārskatā nav vērtēta šādu darbību īstenošanas ietekme uz vidi, kā arī nav noteikti principiālie risinājumi, kas ievērojami un ņemami vērā, lai šādu ietekmi nepieļautu un novērstu.

3.3. Izvērtējis Vides pārskatu un Attīstības programmu, Birojs secina, ka Attīstības programma kopumā neparedz tādas vērienīgus attīstības virzienus, kas saistīti ar kompleksu vides problēmu risināšanu, tomēr atsevišķas no rīcībām prasa pārdomātu un savlaicīgu vides apsvērumu ņemšanu vērā, kas bija iemesls SIVN veikšanai. Birojs secina, ka plānošanas dokumentu izstrādes stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma laikā ir noteiktas un izvērtētas ar plānošanas dokumentu paredzamās galvenās iespējamās ietekmes, ņemot vērā esošo vides stāvokli, tomēr atsevišķos aspektos nepieciešami papildinājumi. Izstrādātāja norādījusi, ka plānošanas dokumenta realizācijas rezultātā paredzamas gan pozitīvas, gan negatīvas ietekmes, tiešas un netiešas ietekmes, kā arī noteikts to iedarbības laiks (īslaicīgās, vidēji ilgās un ilglaicīgās).

4. Risinājumi iespējamās ietekmes uz vidi samazināšanai

- 4.1. Kā risinājumi iespējamo ietekmju novēršanai Attīstības programmā papildus normatīvo aktu prasībām ietverti nosacījumi novada vides stāvokļa, iedzīvotāju dzīves vides kvalitātes saglabāšanai vai uzlabošanai, kā arī risku novēršanai.
- 4.2. Lai Attīstības programmā plānotās darbības rezultātā varētu samazināt vai novērst iespējamās ietekmes uz vidi, nepieciešams realizēt dažādus pasākumus un izvēlēties optimālākos risinājumus;
- 4.3. Attīstot infrastruktūru un saimnieciskās darbības teritorijas, katrā konkrētā gadījumā, atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, jāveic sākotnējais ietekmes uz vidi novērtējums un/vai ietekmes uz vidi novērtējums, ja tas piemērojams paredzētajai darbībai. Nepieciešams izvērtēt un izvēlēties vidi maksimāli saudzējošas metodes un tehnoloģijas, paredzot attiecīgās nozares labāko pieejamo tehnoloģisko paņēmieni izmantošanu;
- 4.4. Plānošanas dokumentā ir ietverti ar vides aizsardzības un ilgtspējīgas attīstības pamatprincipiem saistīti nosacījumi;
- 4.5. Veidojot jaunus tūrisma industrijas objektus, nepieciešams pēc iespējas saglabāt bioloģisko daudzveidību un dabas pamatni, kā arī izmantot videi draudzīgus materiālus un tehnoloģijas;
- 4.6. Lai saglabātu ĪADT un citas ekoloģiski jutīgas dabas teritorijas, plānojot jebkādas rīcības, stingri jāievēro attiecīgi regulējošo normatīvo aktu prasības⁴;
- 4.7. Plānojot apbūvi, jānodrošina jūras piekrastes, upju dabisko ieleju un mežu ilgtspējīga pastāvēšana un publiskā pieejamība, nepieļaujot nepamatotu publiski pieejamo jūras piekrastes un mežu platību pārvēršanu privātās blīvas apbūves teritorijās;
- 4.8. Potenciālo ietekmi uz vidi un vides riskus ievērojami var samazināt, ievērojot Latvijas normatīvajos aktos noteiktās prasības.

Kopumā secināms, ka Mērsraga novada Attīstības programmas īstenošana nav pretrunā ar vides aizsardzības normatīvo aktu prasībām, kā arī ar novada Attīstības stratēģiju, ja tiek ievēroti iepriekš aprakstītie risinājumi ietekmju uz vidi mazināšanai. Tomēr Vides pārskatā būtu jāsniedz risinājumi šā atzinuma 2.4. un 3.2. punktos norādītajiem vidi ietekmējošiem faktoriem.

5. Iespējamie kompensēšanas pasākumi

Saskaņā ar likuma “*Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām*” 43. panta nosacījumiem kompensēšanas pasākumi ir jānosaka, ja plānošanas dokuments ietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (*NATURA 2000*) ekoloģiskās funkcijas, integritāti un ir pretrunā ar tās izveidošanas un aizsardzības mērķiem. Atbilstoši Vides pārskatā norādītajam Attīstības programma neparedz darbības, kas var tieši negatīvi ietekmēt aizsargājamus un vērtīgus biotopus, tās īstenošana nav saistīta ar ietekmi uz Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijām (*NATURA 2000*), tādēļ kompensēšanas pasākumi nav nepieciešami.

6. Plānošanas dokumenta iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes izvērtējums

Attīstības programmā nav paredzētas darbības, kas varētu negatīvi ietekmēt Baltijas jūras ūdens kvalitāti, bet ar Attīstības programmas realizāciju nākotnē samazinās Mērsraga novada radīto virszemes ūdeņu piesārņojumu, jo plānošanas dokuments paredz esošo Mērsraga ciema NAI modernizāciju, nodrošinot labāku notekūdens attīrīšanas pakāpi.

7. Paredzētie pasākumi monitoringa nodrošināšanai

⁴ Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 264 „*Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi*”

Lai novērtētu plānošanas dokumenta ietekmi uz vidi, Attīstības programmas īstenošanas monitoringam tiek piedāvāti šādi rādītāji: 1) atjaunoto un rekonstruēto pašvaldības autoceļu un ielu posmu garums, 2) centralizētas ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmām pieslēgto mājāsaimniecību skaits, 3) izbūvēto un rekonstruēto centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu garums, 4) dzeramā ūdens kvalitāte, dzeramā ūdens zudumi apgādes tīklos, 5) centralizēti iegūtā ūdens daudzums no urbumiem un novadīto notekūdeņu daudzums (tūkst.m³), 6) centralizētā atkritumu savākšanā iesaistīto mājāsaimniecību skaits, 7) centralizēti savākto sadzīves atkritumu daudzums (tūkst. m³), 8) tūristu plūsmas rādītāji, 9) realizēto attīstības un investīciju projektu skaits un 10) ūdens kvalitāte novada upēs, Rīgas jūras līcī, t.sk. izveidotajās peldvietās un prioritārajos zivju ūdeņos.

Biroja ieteikums būtu minētos monitoringa parametra rādītājus papildināt arī ar indikatoru grupām, kas raksturo sabiedrības iesaistes un līdzdalības līmeni. Vides aspektu uzraudzības un dinamikas (tendenču) vērojumiem būtu ieteicams apkopot un salīdzināt arī datus par šķirotu atkritumu daudzumiem.

II Vides pārskata sabiedriskā apspriešana

Plānošanas dokumenta un Vides pārskata sagatavošanas ietvaros sabiedrībai (iedzīvotājiem, sabiedriskajām organizācijām un institūcijām u.c.) ir bijusi iespēja izteikt savu viedokli sabiedriskās apspriešanas laikā. Attīstības programmas un Vides pārskata sabiedriskā apspriešana notika no 2019. gada 20. novembra līdz 2019. gada 20. decembrim. Paziņojums par publiskās apspriešanas termiņiem un iespējām piedalīties apspriešanā, uzsākot publisko apspriešanu, ievietots Vides pārraudzības valsts biroja tīmekļa vietnē www.vpvb.gov.lv, Mārupes novada tīmekļa vietnē www.marupesnovads.lv un valsts vienotajā ģeotelpiskās informācijas portālā www.geolatvija.lv.

Vides pārskatā sniegta informācija par Attīstības programmas un Vides pārskata sabiedriskās apspriešanas gaitu. Institūciju atzinumu un sabiedrības priekšlikumu apkopojums skatāms ziņojumā par attīstības programmas un stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma publiskās apspriešanas laikā saņemtajiem priekšlikumiem un institūciju atzinumiem.

Vides pārskata sagatavošanas laikā notikušas konsultācijas ar VVD Ventspils RVP, DAP Kurzemes reģionālo administrāciju un Veselības inspekciju. Konsultācijas ar kompetentajām institūcijām tikušas uzsāktas laicīgi, institūcijām un sabiedrībai tikusi dota iespēja pilnā mērā izteikt savu viedokli par plānošanas dokumentiem un Vides pārskatu.

Saistībā ar Vides pārskatu komentāri un priekšlikumi no sabiedrības sabiedriskās apspriešanas laikā saņemti no VVD Ventspils RVP, DAP Kurzemes reģionālās administrācijas un Veselības inspekcijas. Birojs secina, ka Vides pārskatā sabiedriskās apspriešanas laikā sniegtie ieteikumi un konsultāciju rezultāti kopumā ir ņemti vērā, pilnveidojot plānošanas dokumentu.

Izvērtētā dokumentācija:

Mērsraga novada attīstības programma 2019.–2025. gadam un tās Vides pārskats.

Piemērotās tiesību normas:

1. Aizsargjoslu likuma 37. panta 1. daļas 4. punkts;
2. Likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” V¹ nodaļa;
3. Likums “*Par zemes dzīlēm*”;
4. Atkritumu apsaimniekošanas likuma 5. pants;
5. Ūdens apsaimniekošanas likuma 5. pants;
6. Likuma “*Par piesārņojumu*” II, IV, V daļa;
7. Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5. pants;
8. Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr.157 “*Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums*” III, IV, V, VI, VII, VIII daļa;

9. Ministru kabineta 2009. gada 3. novembra noteikumi Nr.1290 *“Noteikumi par gaisa kvalitāti”*;
10. Ministru kabineta 2013. gada 30. maija noteikumu Nr.240 *“Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi”* 4. nodaļa, 61. pants;
11. Ministru kabineta 2014. gada 24. janvāra noteikumi Nr.16 *“Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība”*;
12. Ministru kabineta 2014. gada 14. oktobra noteikumi Nr.628 *“Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”*.
13. Ministru kabineta 2002. gada 22. janvāra noteikumi Nr. 34 *“Noteikumi par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī”*.
14. Ministru kabineta 2002. gada 13. decembra noteikumi Nr.118 *“Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti”*.

Biroja viedoklis:

Mērsraga novada attīstības programmas 2019.–2025. gadam Vides pārskats atsevišķos aspektos ir precizējams/papildināms, ievērtējot un ņemot vērā šajā atzinumā ietvertos ieteikumus.

Pilnveidojot un īstenojot Mērsraga novada attīstības programmu 2019.–2025. gadam, ņemami vērā Vides pārskatā izteiktie priekšlikumi.

Atbilstoši Novērtējuma likuma 23. pieci prim panta 6.un 7.daļas prasībām Birojs konstatē, ka:

- 1. Mērsraga novada attīstības programmas 2019.–2025. gadam Vides pārskats kopumā atbilst normatīvo aktu prasībām, tomēr atbilstoši šajā atzinumā norādītajam tajā veicami papildinājumi.**
- 2. Lai konstatētu Mērsraga novada attīstības programmas 2019.–2025. gadam īstenošanas radīto tiešo vai netiešo ietekmi uz vidi, Mērsraga novada pašvaldībai, izmantojot valsts vides monitoringa un citus pieejamos datus, divas reizes plānošanas periodā (2025. gadā un 2030. gadā) jāizstrādā monitoringa ziņojums un jāiesniedz (arī elektroniskā veidā) Vides pārraudzības valsts birojā.**

Mērsraga novada pašvaldībai jā sagatavo informatīvais ziņojums par plānošanas dokumentu un paziņojums par plānošanas dokumenta pieņemšanu atbilstoši Noteikumos Nr.157 VIII nodaļā noteiktajam.

Biroja direktora p.i.

Direktora vietniece,

Piesārņojuma novērtēšanas daļas vadītāja (paraksts*)

I.Kramzaka

*Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu